

**JOHANS KRISTOFS
BROCE**

Zīmējumi un apraksti

4.
SĒJUMS

LATVIJAS MAZĀS PILSĒTAS UN LAUKI

**Manuskriptu publicēšanai
sagatavojis
Dr. hist. MUNTIS AUNS**

LATVIJAS VĒSTURES INSTITŪTA APGĀDS

Inhalt

Einleitung	9
Die Entstehung der Zeichnungen der Kleinstädte und Landschaften Lettlands von Johann Christoph Brotzes. <i>M. Auns</i>	10
LETTLANDS KLEINSTÄDTE UND LAND	13
I	
Die Umgegend von Wenden (Nr. 1–112)	15
Wenden (Nr. 1–22)	17
Johannenhof (Nr. 23)	61
Jürgenshof (Nr. 24)	62
Isenporte (Nr. 25)	64
Arrasch (Nr. 26–29)	65
Thal der Ammat (Nr. 30)	72
Ligats Krug (Nr. 31)	74
Sauckum Krug (Nr. 32)	75
Nurmis (Nr. 33, 34)	76
Groß Roop Nr. 35–48)	80
Klein Roop (Nr. 49–53)	103
Rosenbeck (Nr. 54)	110
Stolben (Nr. 55, 56)	112
Orellen (Nr. 57)	115
Lindenhof (Nr. 58–64)	116
Ronneburg (Nr. 65–76)	130
Serben (Nr. 77–79)	153
Pebalg (Nr. 80–82)	156
Schuien (Nr. 83–85)	161
Kosenhof (Nr. 86–89)	164
Nietau (Nr. 90–99)	170
Jürgensburg (Nr. 100–108)	187
Bersehof (Nr. 109–111)	200
Grikkenhof (Nr. 112)	206
II	
Die Umgegend von Walk (Nr. 113–148)	209
Walk (Nr. 113–122)	211
Luhde (Nr. 123–125)	224
Ermes (Nr. 126–128)	230
Trikatzen (Nr. 129–141)	236
Lubbenhof (Nr. 142)	260
Lipskain (Nr. 143, 144)	262
Witkop (Nr. 145)	264
Smiltzen und Zehrten (Nr. 146–148)	266

III

Die Umgegend von Marienburg (Nr. 149–168)	273
Marienburg (Nr. 149–158)	275
Doremuische (Nr. 159)	293
Seltinghof (Nr. 160–163)	294
Schwarzbeckshof (Nr. 164)	302
Adsel (Nr. 165–168)	304

IV

Die Umgegend von Schwanenburg und Modohn	
(Nr. 169–178)	315
Aahof (Nr. 169)	317
Ramkau (Nr. 170–171)	318
Erlaa (Nr. 172–174)	321
Archäologische Funde bei Ohzem	
(Nr. 175–178)	324

V

Latgale (Nr. 179–203)	333
Dünaburg (Nr. 179, 180)	335
Fähre über den Fluß Dibbenow (Nr. 181)	338
Gut Pelletsch (Nr. 182)	340
Gut Pusza (Nr. 183)	342
Rozentowa (Nr. 184–186)	344
Wolkenberg (Nr. 187)	349
Rositten (Nr. 188)	350
Ludzen (Nr. 189–195)	352
Marienhausen (Nr. 196–203)	362

VI

Kurland und Semgallen (Nr. 204–235)	379
Grenzlinie zwischen Livland und Kurland	
(Nr. 204, 205)	381
Die Städte von Kurland und Semgallen	
(Nr. 206, 207)	384
Mitau (Nr. 208–213)	389
Bauergesinde Turwe (Nr. 214)	400
Bauske (Nr. 215, 216)	402
Doblehn (Nr. 217–219)	406
Hof zum Bergen (Nr. 220)	412
Ihlen (Nr. 221)	415
Tuckum (Nr. 222, 223)	416
Kandau (Nr. 224)	420
Zabeln (Nr. 225, 226)	422
Die Umgegend von Frauenburg (Nr. 227)	426
Edwahlen (Nr. 228)	428
Kalwen (Nr. 229)	430
Die Umgegend der Fluß Windau	
(Nr. 230–232)	432
Archäologische Funde in Kurland (Nr. 233, 234)	439
Die Schlacht bei Gemauerthof (Nr. 235)	442
REGISTER	445
Personenregister	447
Ortsregister	450
Sachregister	454
Die Ausmaße der Originalzeichnungen	480

Saturs

Ievadvārdi	5
Johana Kristofa Broces zīmēto Latvijas mazo pilsētu un lauku attēlu izcelsme. <i>M. Auns</i>	6

LATVIJAS MAZĀS PILSĒTAS UN LAUKI	13
--	----

I

Cēsu apkārtnē (1.–112. nr.)	15
Cēsis (1.–22. nr.)	17
Jāņa muiža (23. nr.)	61
Jurģa muiža (24. nr.)	62
Izena vārti (25. nr.)	64
Āraiši (26.–29. nr.)	65
Amatas ieleja (30. nr.)	72
Līgatnes krogs (31. nr.)	74
Saukuma krogs (32. nr.)	75
Nurmiži (33., 34. nr.)	76
Lielstraupe (35.–48. nr.)	80
Mazstraupe (49.–53. nr.)	103
Rozulas muiža (54. nr.)	110
Stalbes muiža (55., 56. nr.)	112
Ungurmuiža (57. nr.)	115
Liepasmuiža (58.–64. nr.)	116
Rauna (65.–76. nr.)	130
Dzērbene (77.–79. nr.)	153
Piebalga (80.–82. nr.)	156
Skujene (83.–85. nr.)	161
Kosa (86.–89. nr.)	164
Nītaure (90.–99. nr.)	170
Jaunpils (Zaube) (100.–108. nr.)	187
Bēzrmuiža (109.–111. nr.)	200
Griķu muiža (112. nr.)	206

II

Valkas apkārtnē (113.–148. nr.)	209
Valka (113.–122. nr.)	211
Lugaži (123.–125. nr.)	224
Ērģeme (126.–128. nr.)	230
Trikāta (129.–141. nr.)	236
Lubu muiža (142. nr.)	260
Lipškalns (143., 144. nr.)	262
Tiepeles muiža (145. nr.)	264
Smiltene un Cērtene (146.–148. nr.)	266

III

Alūksnes apkārtnē (149.–168. nr.)	273
Alūksne (149.–158. nr.)	275
Dores muiža (159. nr.)	293
Zeltiņi (160.–163. nr.)	294
Ādama muiža (164. nr.)	302
Gaujiena (165.–168. nr.)	304

IV

Gulbenes un Madonas apkārtnē (169.–178. nr.)	315
Lejasciems (169. nr.)	317
Ranka (170., 171. nr.)	318
Ērgļi (172.–174. nr.)	321
Arheoloģiskie atradumi Odzienā (175.–178. nr.)	324

V

Latgale (179.–203. nr.)	333
Daugavpils (179., 180. nr.)	335
Prāmis pār Dubnas upi (181. nr.)	338
Pelēču muiža (182. nr.)	340
Puša (183. nr.)	342
Rozentava (184.–186. nr.)	344
Volkenbergas pils (187. nr.)	349
Rēzekne (188. nr.)	350
Ludza (189.–195. nr.)	352
Viļaka (196.–203. nr.)	362

VI

Kurzeme un Zemgale (204.–235. nr.)	379
Robeža starp Vidzemi un Kurzemi (204., 205. nr.)	381
Kurzemes un Zemgales pilsētu skati (206., 207. nr.)	384
Jelgava (208.–213. nr.)	389
Turves zemnieku sēta (214. nr.)	400
Bauska (215., 216. nr.)	402
Dobele (217.–219. nr.)	406
Kalnamiņa (220. nr.)	412
Īle (221. nr.)	415
Tukums (222., 223. nr.)	416
Kandava (224. nr.)	420
Sabīle (225., 226. nr.)	422
Saldus apkārtnes plāns (227. nr.)	426
Ēdole (228. nr.)	428
Kalvenes muiža (229. nr.)	430
Ventas apkārtnes plāni (230.–232. nr.)	432
Arheoloģiskie atradumi Kurzēmē (233., 234. nr.)	439
Kauja pie Mūrmuižas (235. nr.)	442

RĀDĪTĀJI	445
Personu rādītājs	459
Vietu rādītājs	466
Priekšmetu rādītājs	472
Zīmējumu oriģinālu izmēri	480